

Puumalan kunnan vastaselitys hallinto-oikeudelle

Vastaselityksen antaja

Puumalan kunta
Keskustie 14, 52200 Puumala
kirjaamo@puumala.fi

Vastaselitys

Puumalan kunta vaatii, että hallinto-oikeus hylkää Etelä-Savon hyvinvointialueen ja Varkauden kaupungin valitukset asioissa.

Perustelut

Sekä Etelä-Savon hyvinvointialueen (Eloisa) ja Varkauden kaupungin valitukset ovat perusteettomia. Asiassa annetut lausunnot ja vastineet eivät anna aihetta arvioida asiaa muulla tavalla.

Kysymys Eloisan valituksen osalta on siitä, ovatko Vaalijalan kuntayhtymän päätökset 14.12.2022 38 § ja 39 § lainvastaisia ja Varkauden kaupungin osalta siitä, tuleeko päätös 38 § palauttaa uudelleen ratkaistavaksi palauttamatta jääneen ylijäämän osalta.

Vaalijalan kuntayhtymän yhtymäkokouksen päätökset ylijäämien maksamisesta (38 § ja 39 § 14.12.2022) on tehty aikaan, jolloin kunnat ovat olleet järjestämisvastuussa. Päätökset eivät ole laittomia eikä kuntayhtymän yhtymäkokous ole päätöksenteossaan ylittänyt valtuuksiaan toimia.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annetun lain (Voimaannpanolaki) 20 §:n mukaisesti hyvinvointialueuudistuksessa kuntayhtymät ovat siirtyneet kaikkine varoineen, velkoineen ja sitoumuksineen hyvinvointialueille 1.1.2023, jolloin myös Vaalijalan kuntayhtymä on siirtynyt hyvinvointialueelle ja lakannut kuntayhtymänä.

Siirtyminen on tapahtunut ns. yleisseuraantona, jossa kuntayhtymän kaikki omaisuus, vastuut ja velat ovat siirtyneet hyvinvointialueelle suoraan lain nojalla ilman mitään erillisiä sopimuksia tai järjestelyjä siirtyvien varojen, velkojen tai sitoumusten osalta.

Voimaannanolain 33 §:n mukaisesti *kuntayhtymän taseeseen kertyneen ylijäämän käsittelystä kuntayhtymän jäsenkunnat päättävät kuntayhtymän perussopimuksen mukaisesti*. Kuntayhtymän taseeseen kertyneen ylijäämän käsittelystä on siten nimenomaisesti säädetty voimaannanolaisissa. Ylijäämän osalta kuntayhtymän yhtiökokous on tehnyt päätöksen ja taseeseen kertynyt ylijäämä kuuluu päätöksen mukaisesti kunnille. Täten voidaan todeta, että päätös on täysin laillinen eikä kuntayhtymän yhtymäkokous ole ylittänyt toimivaltaansa päättäessään ylijäämän jakamisesta. Päinvastoin, kysymys ei ole mistään tulkinnanvaraisesta asiasta vaan ylijäämän käsittelystä on nimenomainen säännös voimaannanolaisissa ja kuntayhtymän yhtiökokous on tämän mukaisesti toiminut päättäessään ylijäämien jakamisesta kunnille.

Asiassa merkityksellistä on se, että hyvinvointialueet ovat tosiasiallisesti hyväksyneetkin Vaalijalan kuntayhtymän ylijäämän 10 754 972,55 euroa jakamisen jäsenkunnille. Tämä on todettu niin Eloisan valituksessa kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueen lausunnossa. Kumpikin hyvinvointialue viittaa kuitenkin

valituksessa ja lausumassa siihen, että velvoiteoikeuden vastaisesti kuntayhtymän yhtymäkokous olisi velvoittanut kaksi muuta oikeushenkilöä (hyvinvointialueet) hoitamaan ylijäämien maksatus jäsenkunnille.

Hyvinvointialueet ovat katsoneet, ettei kuntayhtymällä olisi ollut oikeutta tehdä tällaista hyvinvointialueita sitovaa päätöstä. Tämä ei pidä paikkaansa, sillä asiassa on edelleen huomattava, että kuntayhtymät ovat siirtyneet kaikkine varoineen, velkoineen ja vastuineen hyvinvointialueille, kuntayhtymän yhtymäkokous on päättänyt ylijäämän jakamisesta voimaanpanolain 33 §:n mukaisesti aivan oikein ja aivan tavanomaiseksi katsottava päätös ylijäämien maksatuksesta on velvoitteinen yleisseuraannon nojalla siirtynyt hyvinvointialueille. Hyvinvointialueet eivät ole asiassa velvoiteoikeudellisesti arvioiden kolmansia tai erillisiä osapuolia, vaan kuntayhtymien vastuiden ja velvoitteiden siirtyessä yleisseuraannon nojalla hyvinvointialueille ja ottaen vielä huomioon voimaanpanolain säännökset, on selvää, että kuntayhtymät voivat tehdä hyvinvointialueita sitovia päätöksiä eivätkä hyvinvointialueet ole velvoiteoikeudellisesti arvioiden ns. erillisiä osapuolia asiassa.

Hyvinvointialueet eivät tässä tapauksessa voi valita sitä, mitä kuntayhtymiltä siirtyviä vastuita ja velvoitteita, joista kuntayhtymä on itse laillisesti päättänyt, se ottaa vastatakseen. Voimaanpanolaissa on säädetty myös kuntayhtymän toimivallan rajoituksesta sen jälkeen, kun kuntayhtymä on antanut voimaanpanolain 21 §:n mukaisen selvityksen sen omaisuudesta, sopimuksista ja vastuista. Voimaanpanolain 39 §:n mukaan *kuntayhtymän viranomaisen ei voi 21 §:ssä tarkoitetun selvityksen antamisen jälkeen päättää asioista, joilla olisi merkittäviä hyvinvointialuetta sitovia vaikutuksia, paitsi jos päätöksentekoa ei voida asian kiireellisyyden vuoksi lykätä tai jos hyvinvointialue antaa päätökselle suostumuksen. Voimaanpanolain esitöiden (hallituksen esitys 241/2020) mukaan säännöksen tarkoituksena olisi turvata kuntayhtymien onnistunut siirtäminen hyvinvointialueille sekä estää vaikutuksiltaan pitkäaikaisten ja taloudelliselta merkitykseltään suurten, hyvinvointialuetta sitovien päätösten tekeminen ilman hyvinvointialueen myötävaikutusta. Säännös rajoittaisi siirrettävän kuntayhtymän viranomaisen toimivaltaa sellaisissa luonteeltaan periaatteellisissa, uusissa tai laajakantoisissa asioissa, joista päättämisen olisi katsottava kuuluvan hyvinvointialueelle. Tällaisina voitaisiin pitää esimerkiksi päätöksiä, joilla on pitkäaikaisia vaikutuksia hyvinvointialueen talouteen. Kuntayhtymän viranomaisilla olisi edelleen oikeus tehdä tarvittavia, tavanomaisia täytäntöönpanoluonteisia päätöksiä ja huolehtia muutoinkin kuntayhtymän hallintoon kuuluvista tehtävistä hyvinvointialueelle siirtämiseen saakka.*

Kertyneiden ylijäämien palauttamista koskeva asia ja siihen liittyvä päätöksenteko ei ole säännöksessä tarkoitettulla tavalla luonteeltaan periaatteellinen, uusi tai laajakantoinen. Kysymys on esitöissä mainitusta tavanomaisesta päätöksestä. Vaikka ylijäämien palauttamista koskevan päätöksen arvioitaisi vastoin Puumalan kunnan käsitystä olevan ko. säännöksen nojalla kuntayhtymän toimivallan ulkopuolella, niin edelleen asiassa on huomattava, että hyvinvointialueet ovat ylijäämän palauttamiselle antaneet suostumuksensa, jolloin päätös edelleen on laillinen ja sitoo hyvinvointialueita.

Eloisan valituksessa on vedottu hyvinvointialueen lainanottoon ja siihen liittyvään problematiikkaan. Puumalan kunta toteaa, että hyvinvointialueen rahoitus ja siihen liittyvät haasteet eivät ole asiassa tai päätösten laillisuuden arvioinnissa millään muotoa merkityksellisiä eivätkä vaikuta asian oikeudelliseen arviointiin. Hyvinvointialueet ovat antaneet suostumuksensa siihen, että ylijäämiä voidaan jakaa ja että ylijäämien maksaminen rahoitetaan lainalla, joka tapauksessa olisi jäänyt hyvinvointialueiden vastuulle yleisseuraannon nojalla. Hyvinvointialueen rahoituksen puutteet tai siihen liittyvät ongelmat eivät voi vaikuttaa siihen, että hyvinvointialueiden kuntayhtymien aikaisia selviä sitoumuksia ja vastuita voitaisi sillä perusteella rajoittaa.

Varkauden kaupunki on valituksessaan katsonut, että hallinto-oikeuden tulisi kumota yhtymäkokouksen päätös 38 § ja palauttaa päätös toimivaltaisen toimielimen uudelleen ratkaistavaksi, sillä ylijäämää on päätetty palauttaa vain osin jäsenkunnille eikä jäljelle jääneen ylijäämän osalta ole päätetty mitään.

Puumalan kunta toteaa tähän, että kuntayhtymät ovat siirtyneet yleisseuraannon nojalla kaikkine varoineen, velkoineen ja vastuineen hyvinvointialueille ja tällöin kuntayhtymän taseeseen jääneet ylijäämät, joiden jakamisesta ei ole tehty voimaanpanolain 33 §:n mukaisesti päätöstä, siirtyvät täten hyvinvointialueille ilman erillistä päätöstä ja näin ollen Varkauden kaupungin vaatimus asiassa on perusteeton.

Edellä mainituin perustein Puumalan kunta katsoo, että Vaalijalan kuntayhtymän yhtymäkokouksella on ollut harkintavalta päättää niin kuntayhtymän taseeseen kertyneen ylijäämän (38 §) kuin vuoden 2022 mahdollisen ylijäämän (39 §) jakamisesta ja koska päätökset eivät ole lainvastaisia, tulee Eloisan valitus hylätä perusteettomana. Myöskään Varkauden kaupungin vaatimukselle asian palauttamiseksi uudelleen ratkaistavaksi ei ole perusteita ja se tulee myös hylätä.